

Trainee – Steget in i yrkeslivet

Utvärderingsrapport

Joel Hedlund, European Minds

Innehållsförteckning

Sammanfattning av projektet	3
Metod/sammanställning av utvärderarens metod och insatser	3
Resultatuppfyllelse urvalskriterier	4
Vad tyckte deltagarna?	5-6
Resultat och måluppfyllelse	7-8
Framgångsfaktorer	9
Sammanfattning / slutsatser	9-10

1. Sammanfattning av projektet

Europeiska Socialfonden är ett av de viktigaste verktygen inom Europeiska Unionen för att skapa konkurrenskraftigare individer som står bättre rustade för att möta de omfattande förändringarna som sker på arbetsmarknaden. Projekt med stöd från Europeiska Socialfonden ska underlätta för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden att träda in och stanna kvar på arbetsmarknaden genom otraditionella insatser. Individernas nya kunskaper skall bidra till att utveckla verksamheterna för att skapa ett konkurrenskraftigt EU.

Trainee är ett projekt som riktar sig till unga vuxna arbetsökande i Norr- och Västerbotten inom kommunerna Boden, Luleå, Skellefteå och Umeå. Projektet har pågått mellan 2011-01-17 - 2013-06-28. Projektet matchar unga arbetsökande med värd företag och värdorganisationer. Projektets upplägg innebär att kombinera förberedande utbildning som föregår yrkespraktik i syfte att öka deltagarnas möjligheter till anställning. Projektet har tillgång till egna coacher, som bistår deltagarna under den förberedande utbildningen, för dialog med arbetsgivare inför praktikanskaffning och under praktikperioden. Genom att matcha unga vuxnas behov av arbetslivserfarenhet med arbetsgivares behov av arbetskraft ges målgruppen en ökad praktisk förståelse för de mekanismer som styr på arbetsmarknaden samt värdefulla kontakter in på arbetsmarknaden. Som en följd av detta kan också projektet bidra till att underlätta generationsväxlingen bland de deltagande företagen. Projektet har drivits med Företagarna i Boden som projektägare. Samverkansparter, tillika medfinansiärer, har varit Arbetsförmedlingen i Boden, Luleå, Skellefteå och Umeå. Övriga medfinansiärer har varit Regionförbundet Västerbottens län. Projektet bedrivs inom Europeiska Socialfonden, med Svenska ESF-rådet som huvudfinansiär.

2. Metod/sammanställning av utvärderarens metod och insatser

Syftet med utvärderingen har varit att, med bakgrund i projektets mål i projektansökan, kontinuerligt följa projektet och bidra med ett externt perspektiv samt skapa ett fördjupat lärande hos projektledningen under projekttiden. Utvärderingsuppdraget har också syftat till att skapa ett kontinuerligt och fördjupat lärande under projekttiden. Utvärderingen har i huvudsak haft en kvalitativ ansats vad gäller metod, med vissa kvantitativa inslag.

Utvärderingsuppdraget finns vidare beskrivet i den utvärderingsplan som upprättades i samband med att uppdraget påbörjades. Ansvarig utvärderare har varit Joel Hedlund och Patrik Lindahl, European Minds.

Under projektet har följande utvärderingsinsatser genomförts inom ramen för European Minds uppdrag:

- Underlag för självutvärdering
- Webbenkät riktad mot deltagare i projektet
- Webbenkät – finansiärens roll
- Intervjuer med deltagare och samverkansparter
- Dialog med projektledare
- Lärseminarium/ utvärderingsworkshop med intressenter
- Slutrapport

3. Resultatuppfyllelse urvalskriterier

Alla projekt som finansieras med stöd från Europeiska Socialfonden måste främja *Jämställdhetsintegrering* och *Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning*.

I Traineeprojektet har detta inneburit att projektet i ett tidigt skede tog kontakt med ESF-rådets särskilda processtöd inom Jämställdhet respektive Tillgänglighet. Dessa processtöd har erbjudit stöd i form av utbildning av projektpersonal och dialog med projektledaren. Ett värdefullt stöd, som inneburit att projektet fått möjlighet att utveckla sitt arbete inom områdena.

Projektet har bland annat haft utbildningsmoment inom områdena Jämställdhet och Tillgänglighet för samtliga deltagare, i form av föreläsningar och arbetsuppgifter kopplade till ämnet.

Något fler män än kvinnor har deltagit i projektet: av 243 deltagare var 132 killar och 111 tjejer, vilket också speglar Europeiska Socialfonden på nationell nivå (se *Socialfonden i siffror 2013*). Detta har till viss del legat utom projektets kontroll genom att man arbetat med de deltagare som anvisats till projektet via Arbetsförmedlingen. En av medarbetarna menar att det beror på att kvinnor i större utsträckning befinner sig närmare arbetsmarknaden än män, och därför inte kommer i kontakt med projektet i samma utsträckning.

Enligt deltagarna har projektet berört de båda ovan nämnda områdena, men inte i någon större utsträckning. Däremot tycks projektet varit framgångsrikt i sitt arbete med att behandla alla lika, oavsett kön. Detta styrks exempelvis i deltagarenkäten, där endast mycket små könsmissiga skillnader kunde skönjas i svaren.

Samverkan

Projektets främsta samverkanspart har varit Arbetsförmedlingen på de olika orterna där verksamheten har bedrivits.

En utmaning har varit att projektets målgrupp har varit något längre ifrån arbetsmarknaden än vad som först planerades. Detta har främst berott på att Arbetsförmedlingen fått nya direktiv och därmed fått nya prioriterade målgrupper att anvisa till aktiva åtgärder. Detta har till viss del skett i samråd med projektet, men har trots det inneburit en påfrestning på projektets ekonomi i form av lägre medfinansiering per deltagare än planerat. Projektet har dock visat prov på god flexibilitet och har löst denna fråga bland annat genom att ta in ett något högre antal deltagare. Projektmedarbetarna uppger att dialogen med handläggare på Arbetsförmedlingen oftast fungerat väl. Dock har projektets styrgrupp haft svårt att få till stånd sina möten, då det har varit svårt att enas om tider som passat alla ledamöter. Detta är ett vanligt dilemma i denna typ av projekt.

Vad tyckte deltagarna?

Flest deltagare har projektet haft i Umeå, följt av Luleå, sedan Skellefteå och därefter Boden. Skillnaderna mellan hur deltagarna i de olika städerna uppfattar projektet är förhållandevis små, vilket tyder på att projektet i huvudsak fungerat likvärdigt oavsett ort. Deltagarundersökningar har gjorts både via kvalitativa och kvantitativa metoder, det förra via intervjuer och det senare via webbenkät.

Från deltagarna framgår att man varit mycket nöjd med coacherna i projektet, både sett till deras kompetens och till sättet de bemötte deltagarna. De visade ett större engagemang för den enskilde än vad deltagarna upplevt vara fallet med handläggare hos Arbetsförmedlingen.

"Jag var inskriven i ungdomsgarantin tidigare. Det betyder att du skriver in dig, sen slipper Arbetsförmedlingen bry sig om dig. Inget hände överhuvudtaget. Jag har också fått en jobbcoach via Arbetsförmedlingen, men det handlade bara om att skriva CV, inte någon som helst kontakt med något företag. Men den hjälpen fick jag via Trainee."

Möjligheten att komma i kontakt med ett företag är något flera deltagare lyft fram som en av de största förtjänsterna med Traineeprojektet. Att få in en fot någonstans och därmed få chansen att visa vad man går för, upplevs som mycket svårt för många unga. Projektcoacherna har här spelat en betydande roll genom att de genom sina kontaktnät kunnat ge deltagarna chansen till en praktikplats de annars haft svårt att nå.

"Det som är så bra är att Janne går in och förhandlar med arbetsgivarna. De är nog mer intresserade när det är Företagarna som ringer."

Coacherna har varit mycket viktiga för deltagarna, så viktiga att många deltagare uttryckt att de önskat att fler coacher kunde knytas till projektet, eftersom att behovet av individuellt stöd i många fall är stort.

De första veckorna i projektet som bestod av en förberedande del, med bland annat ett utbildningsblock, har för de flesta varit uppskattat. Framför allt lyftes inslaget fram om "Jag AB", som handlar om hur man kan tänka för att sälja in sig själv till framtida arbetsgivare.

Det framgår också att en viktig framgångsfaktor i projektet är deltagarnas egna engagemang. Störst chans att lyckas har de deltagare haft som varit "job ready" och som haft ett eget driv att lyckas.

"Men projektet gör inget underverk, man måste verkligen vara driven själv, för dem som var passiva gav det nog inget. Trainee är bara till för dem som är motiverade. De som inte är intresserade behöver något annat. Det är onödigt att de ska ta upp den tiden."

4. Resultat och måluppfyllelse

I projektansökan beskrivs projektets huvudmål: Att underlätta deltagarnas "första insteg" på arbetsmarknaden.

Projektet ska på längre sikt också bidra till följande målsättningar:

- Att fler unga vuxna ska etablera sig på arbetsmarknaden
- Att projektets samverkansparter uppnått en ökad förståelse för unga vuxnas situation på arbetsmarknaden.

Projektet har verkat på fyra orter: Skellefteå, Umeå, Luleå och Boden. Sett till uppställda mål har projektet varit framgångsrikt - totalt har 239 deltagare nåtts. Det överträffar det ursprungligt satta målet om 200 deltagare. Av dessa har omkring 75 % nått ut i antingen arbete eller studier. Även det är ett resultat som överstiger målet, vilket var att 25 % av deltagarna skulle få anställning hos deltagande värdorganisation samt ytterligare 10 % av deltagarna skulle få anställning i annan organisation.

För att nå sitt huvudmål har projektet också formulerat ett antal delmål. Dessa redovisas nedan tillsammans med utvärderarens bedömningar rörande måluppfyllelse.

Delmål 1: Att samtliga deltagare skall genomgå en behovsanpassad utbildning och genomföra arbetsplatsförlagd utbildning

Samtliga deltagare har som ett inledande steg i projektet genomgått en utbildning med flexibla inslag, vilket gett möjligheter att förbereda sig inför en arbetsplatsförlagd praktik. Att samtliga deltagare skulle genomföra en arbetsplatsförlagd utbildning är ett mycket ambitiöst mål, vilket inte till fullo har uppnåtts. Orsakerna till detta har bland annat varit att målgruppen i vissa fall stått längre ifrån arbetsmarknaden än vad som först var tänkt.

Delmålet delvis uppfyllt

Delmål 2: Att samtliga deltagare skall få en introduktion av den lokala arbetsmarknaden

Detta har varit ett viktigt inslag i den behovsanpassade utbildningen som inlett varje deltagargrupp. Resultatet har ytterligare stärkts för den stora majoriteten som dessutom har nått en arbetsplatsförlagd praktik hos en lokal arbetsgivare.

Delmålet uppfyllt

Delmål 3 och 4: Att 25 % av deltagarna skall erhålla anställning i deltagande vårdorganisationer

- Att 10 % av deltagarna skall erhålla anställning hos annan arbetsgivare

Av de 239 deltagare som genomgått Traineeprogrammet har omkring 75 % gått vidare till antingen arbete eller studier. Tillgång till statistik om hos vilka arbetsgivare arbetstillfällena har skapats saknas. Trots det bör detta resultat i sin helhet ses som tillfredsställande.

Delmålet uppfyllt

Delmål 5: Att samtliga samverkanspartners, vårdorganisationer och övriga deltagande aktörer ges en korrekt bild av unga vuxnas situation på arbetsmarknaden.

Detta delmål är svårt att ge en helt och hållet korrekt bedömning av, dels eftersom att inte alla har kunnat höras, dels eftersom att det inte nödvändigtvis är så att situationen på arbetsmarknaden är likadan för alla unga vuxna. Att projektet har verkat för att sprida kunskap om ungas situation på arbetsmarknaden och de denna information främst har riktats till samverkanspartner och vårdorganisationer står dock klart.

Delmålet delvis uppfyllt

5. Framgångsfaktorer

Projektet har på många sätt verkat förtjänstfullt. Men vilka är framgångsfaktorerna? Inom Europeiska Socialfonden diskuteras ofta frågor som rör hur projekten kan föra vidare metoder och gjorda erfarenheter in till ordinarie verksamhet. Här följer några reflektioner från projektets medarbetare och intressenter rörande projektets framgångsfaktorer:

- De som jobbat i projektet har bred kompetens, med stora nätverk och egen erfarenhet som egna företagare.

- Projektledningen har präglats av prestigelöshet, vilket gett dem som jobbat operativt den nödvändiga möjligheten att arbeta flexibelt och anpassa sig till rådande förutsättningar.

- Projektet har verkat företagsnära, vilket gett många deltagare värdefulla nätverk.

- Projektcoacherna har kommit många deltagare nära, vilket gett möjlighet till vägledning inte bara yrkesmässigt, utan även livsmässigt.

- Många arbetsgivare har visat ett stort engagemang för deltagarna.

- I projektet har coacherna fått mer tid för varje individ. Projektmedarbetarna har tidigare erfarenhet av att jobba som coacher för arbetslösa, men har i projektet fått mer tid för både deltagare och arbetsgivare, vilket lett till mer träffsäkra matchningar.

6. Sammanfattande reflektioner

Projektet *Trainee – Steget in i yrkeslivet* har bedrivits framgångsrikt sett till målsättningarna. Framgångarna har framför allt nått deltagarnivån, där en förhållandevis hög grad av deltagarna antingen nådde anställning eller kom ut i studier. En viktig orsak till att resultatet blev så högt bör dock tillskrivas det faktum att målgruppen var förhållandevis stark. Både projektmedarbetare och projektdeltagare har varit tydliga med att egen motivation och drivkraft är en förutsättning för att snabbt få en praktikplats och eventuellt en anställning på sikt.

Projektet fick dock faktiskt en något svagare målgrupp än vad som först planerades för, främst på grund av Arbetsförmedlingen fick i uppdrag att prioritera andra målgrupper. Trots det nådde ca 75 % av deltagarna arbete eller studier, vilket är ett mycket bra resultat.

När det gäller uppfyllandet av de mål som är kopplade till Europeiska Socialfondens programkriterier, har projektet haft större utmaningar att angripa dessa och mer precist hitta sätt att realisera dessa. Samverkan har främst skett med Arbetsförmedlingens handläggare och endast i mindre utsträckning med personer i beslutsfattande position.

Projektorganisationen har dock lärt mycket sedan projektet påbörjades. Många av lärdomarna kan komma väl till pass i framtida projekt:

Det är viktigt att så tidigt som möjligt få en stark och tydlig förankring med alla samverkansparter och även internt inom projektorganisationen. Det underlättar för både rekrytering och redovisning av deltagare.

Det är också viktigt att bygga en projektorganisation som är tillräckligt omfattande för att hinna med både det administrativa arbetet likväl som det operativa och det strategiska.

Dessa lärdomar, kombinerat med ett ökat fokus på att sprida projektresultatet vidare till relevanta intressenter i samhället, vore intressanta inslag att ta med till kommande projekt.

Joel Hedlund
European Minds
17 februari 2014